

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

a Gyulai Törvényszék,
mint az ügyben első fokon eljáró bíróság útján
5700 Gyula, Béke sgt. 38.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/02089-0/2020
Érkezett:	2020 DEC 17.
Példány:	1
Kezelőiroda:	
Melléklet:	24 db

GYULAI TÖRVÉNYSZÉK	
Egyeztetés: 2020 NOV 27.	
Példány:	Melléklet: db
14.B.324/2017/155	

Alulírott, [redacted] terheltek, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőnk - Dr. Magyar György ügyvéd ([redacted]) - útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztjük elő.

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Szegedi Ítéletábrla 2020. október 1. napján hozott Bf.II.563/2019/34. számú jogerős ítéletének, valamint a Gyulai Törvényszék 2019. március 28. napján hozott 14.B.324/2017/113. számú I. fokú ítéletének alaptörvény-ellenességét – tekintettel arra, hogy ezen ítéletek sértik az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát –, és az Abtv. 43. §-(1) bekezdésének megfelelően azokat semmisítse meg, mivel sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Egyezmény 6. cikk 1. pontját, melyek értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság és észszerű határidőn belül bírálja el.

Kérjük továbbá a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjék a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 665. § (1) és (3) bekezdése alapján felhívni a Gyulai Törvényszéket, hogy a jogerős ügydöntő határozat végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig 2020. december 31. napjáig meghozott döntés esetén függesse fel, 2021. január 1. napját követően hozott döntés esetén **szakítsa félbe**. (Az indítványozóknak 2021. január 1. napján kell megkezdeniük a büntetésükből hátralévő szabadságvesztés letöltését.)

I n d o k o l á s

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése

A Gyulai Törvényszék a 2019. március 28. napján kelt 14.B.324/2017/113. számú ítéletével [redacted] vádlottat bűnösnek mondta ki 3 rendbeli társtettesként elkövetett áru hamis megjelölése büntetében, társtettesként elkövetett engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység büntetében és 3 rendbeli társtettesként elkövetett rossz minőségű termék forgalomba hozatala büntetében. Ezért e vádlottakat 3 év 6 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől való eltiltásra, valamint pénzbüntetésre ítélte.

Terhelti és védői fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2020. október 1. napján hozott Bf.II.563/2019/34. számú jogerős ítéletével az indítványozó terheltet börtönbüntetését 3 évre enyhítette, egyebekben az I. fokú ítéletet helybenhagyta.

A Gyulai Törvényszék hivatkozott I. fokú eljárása megismételt eljárás volt, amely eljárásban az első tárgyalásra megküldött idézésen eljáró bíróként [REDACTED] bíró szerepelt a tanács elnökeként. A jelen alkotmányjogi panasz indítványozói, mint terhelték védője az idézés kézhezvételét követően az eljáró törvényszéknek 2018. február 6. napján írott indítványában jelezte, hogy az idézésen szereplő [REDACTED] a Gyulai Törvényszék 2017., illetve 2018. évre meghatározott Ügyelosztási rendje szerint az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények, valamint a külföldi ítélet érvényességének elismerése ügycsoportok vonatkozásában jogosult eljárni, az ügy tárgyát képező, az 1978. IV. tv. XVII. fejezetében szabályozott gazdasági bűncselekmények tárgyalására az Ügyelosztási rendben nincs kijelölve.

A védőnk indítványozta, hogy az ügyben a törvényes bíróhoz való jog jogszabályi követelményeinek megfelelő tanács, illetve bíró kerüljön kijelölésre.

A büntető ügyben előterjesztett konkrét indítványra a Gyulai Törvényszék elnöke 2018. március 28. napján válaszolt, az indítványt közérdekű bejelentésnek értelmezve, egyben idézve az Ügyelosztási rend általános szabályait az ügykiosztási módszertől történő eltérés eseteinek felsorolásával. E levelében a törvényszék elnöke konkrét okot az Ügyelosztási rendtől való eltérésre nem jelölt meg.

Az indítványozók védője e levélre 2018. április 5. napján írt válaszában nem értett egyet a törvényszék elnökének válaszával és továbbra is indítványozta törvényes bíró kijelölését az ügyben.

A Gyulai Törvényszék elnöke az Ügyelosztási rendet 2018. február 10. napjától kezdődő hatállyal akként módosította, hogy abban [REDACTED] ró már kijelölésre került a konkrét eljárás tárgyát képező valamennyi bűncselekmény intézésére. Az ügyben tehát nem a bíró személye került az Ügyelosztási rend alapján kijelölésre, hanem az Ügyelosztási rendet „igazították” a bíró személyéhez.

Ezt követően az I. fokú eljárásban [REDACTED] ró járt el és hozta meg az I. fokú ítéletet. Fellebbezésében az indítványozók védője a törvényes bíróhoz való jog sérelme miatt indítványozta az I. fokú ítélet hatályon kívül helyezését, azonban a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletében ezen indítványnak nem adott helyet, ítéletének indokolásában arra hivatkozva, hogy a Bszi. 11. § (2) bekezdése szerint az Ügyelosztási rendtől igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból el lehet térni és ilyen oknak minősül a bírók körében való egyenletes munkateher biztosítása. A jogerős ítélet szerint jelen esetben az ügy kiszignálása során ez történt, ezért a vádlottaknak a törvényes bíróhoz való joga nem sérült. Egyébként pedig a Gyulai Törvényszék ezt követően megfelelően módosította az ügyrendjét és 2018. február 10. napjától az eljáró bíró már ki volt jelölve az ügy tárgyát képező bűncselekmények intézésére.

Az indítványozók álláspontja szerint az ezen alkotmányjogi panaszban később részletesen kifejtett alaptörvényi és jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel az I. fokon eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A törvényes bíróhoz való jog sérelme az alábbiak miatt valósult meg.

A Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszj) 8. § (1) bekezdése alapján senki sem vonható el törvényes bírójától. A 8. § (2) bekezdés alapján a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, **előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.**

A bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 114. § (1) bekezdése szerint a Bszj. 9. § (1) bekezdése alapján a bíróság elnöke minden év december 10. napjáig a következő tárgyévre vonatkozóan ügyelosztási rendet határoz meg. Az ügyelosztási rendnek tartalmaznia kell, hogy a bírák, a bírósági titkárok, bírósági ügyintézők **mely ügyekben járhatnak el (ügybeosztás)**, és hogy az ügyek kiosztására milyen szabályok szem előtt tartásával kerül sor (ügykiosztás).

A fenti garanciális szabályok biztosítják, hogy az ügyek elosztása és tárgyalása előre meghatározott elvek mentén, kiszámíthatóan és átláthatóan történjen, abban szubjektív döntések ne játszanak szerepet.

A Gyulai Törvényszék Ügyelosztási rendjéből kitűnően [REDACTED] az ügy tárgyát képező gazdasági bűncselekmények tárgyalására az Ügyelosztási rendben nem került kijelölésre, így az I. fokú eljárásban bíróként nem járhatott volna el.

Tekintettel arra, hogy az eljáró bíró nem az előre megállapított Ügyelosztási rend alapján kijelölhető bíróként járt el, eljárása sértette a Bszj. 8. § (1) bekezdését és elvonta a terheltet a törvényes bírójától.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Szegedi Ítéltábla jogerős határozata elleni fellebbezést a Be. 615. § (5) bekezdése zárja ki.

Tájékoztatjuk a Tisztelt Alkotmánybíróságot arról, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárást, továbbá más rendkívüli jogorvoslati eljárást – perújítás, jogorvoslat a törvényesség érdekében – az indítványozók nem kezdeményeztek.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Szegedi Ítéltábla ítélete 2020. október 1. napján kelt, amelyet az indítványozók védője 2020. november 3. napján vett át. Az eljárásban az indítványozók védője az indítványozók kézbesítési megbízottjaként járt el, ezért a kézbesítés időpontjának az indítványozók vonatkozásában a Be. 136. § (7) bekezdése alapján a 2020. november 18-i dátum tekintendő. Ennélfogva az indítvány benyújtására az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, amely szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani, az alkotmányjogi panasz megfelel.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

██████████y és ██████████ az alkotmányjogi panasszal megtámadott ítéletek vádlottjai voltak, akiknek személyét – törvényes bíróhoz való jogát – a Szegedi Ítéletábrla és Gyulai Törvénysezék döntése közvetlenül érintette.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az indítványozók által állított jogsérelmek a bírói döntést érdemben befolyásoló módon alaptörvény-ellenesek.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő, a tisztességes eljárást garantáló azon alkotmányos követelménynek, miszerint a büntető ítéletet a törvény által felállított bíróság bírálja el, a támadott ítélet nem felel meg. A tisztességes eljárással szemben ugyanis nem mérlegelhető más alkotmányos cél vagy feladat, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából közömbös, hogy az ítélet érdemben mennyiben helytálló, így az is, hogy az eljárás egyes szabálytalanságai mennyiben befolyásolják a döntés végeredményét. Az ítélet igazságtartama ugyanis mindig viszonylagos, „a mindig részleges és szubjektív igazságosságnál a tárgyi és formális elvekre támaszkodó jogbiztonság előbbrevaló”¹. Az eljárási garanciák biztosítása ugyanakkor a legjobb módja az esetleges téves ítéletek kiküszöbölésére.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az alkotmányjogi panasszal érintett egyéb jogszabályi rendelkezések:

2011. évi CLXI. tv. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról (Bsz.)

8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

2017. évi XC. tv. a büntető eljárásról (új Be.)

608. § (1) A másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

- a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen,*
- b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt,*

A 36/2013. (XII. 5.) AB határozat szerint az Alkotmánybíróságnak a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata során kiindulópontja, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. Döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye.

¹ 11/1992. (III. 5.) AB hat.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el.

A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.

Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában hangsúlyozta, hogy "a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] - az önkényes ügyelosztási renddel szemben - az eljárási résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba - többek között - az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható".²

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által a [REDACTED] kontra MAGYARORSZÁG ÜGYBEN 2016. január 12.-én hozott ítéletében is megállapításra került, hogy az adott ügyet nem a „törvény által felállított bíróság” tárgyalta. Az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdését tehát megsértették.³ Az EJEB ítéletében részletesen kifejtette nézeteit az ügyelosztási renddel kapcsolatban.

Az ügyek elosztása kulcsfontosságú elem a bíróságok pártatlansága szempontjából. Az ügyek elosztását illetően a Velencei Bizottság – az Európa Tanács előírásaival összhangban – úgy véli, hogy „egy ügyben az eljáró bírót csak törvényben előre meghatározott, objektív és átlátható követelmények alapján lehet kijelölni.” Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) ítélkezési gyakorlata szerint az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 6. cikke szerinti „törvény által felállított” kifejezés azt hivatott biztosítani, hogy „egy demokratikus társadalomban a bírósági szervezet nem a végrehajtó hatalom mérlegelésétől függ, hanem az Országgyűléstől származó törvények szabályozzák.” A kodifikált joggal rendelkező országokban az sem fordulhat elő, hogy a bírósági rendszer szervezését az igazságügyi hatóságok mérlegelésére bízzák, bár ez nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak ne lenne némi

² 36/2013. (XII.5.) AB hat. [31-33]

³ [REDACTED] kontra MAGYARORSZÁG ÜGY (57774/13. sz. kérelem) ÍTÉLET STRASBURG, 2016. január 12., 17. oldal 67. pont

mozgásterük a vonatkozó hazai jogszabályok értelmezésében. Az EJEE 6. cikkében kifejezetten szereplő megfogalmazás mellett, miszerint az „eszköznek”, amelyen keresztül a tisztességes tárgyalás keretében igazságot kell szolgáltatni, nemcsak „törvény által felállított” bíróságnak, hanem egyben „független” és „pártatlan” bíróságnak is kell lennie általános és konkrét értelemben egyaránt [...], ebből az is következik, hogy a konkrét ügyeket tárgyaló bírákat vagy bírói tanácsokat ne ad hoc, illetve ad personam válasszák ki, hanem objektív és átlátható követelmények alapján.

Az eljáró egyes bírók (illetve tanács) előzetes meghatározásának rendje egy bíróságon belül, vagyis az általános és objektív alapelvek alkalmazása, kulcsfontosságú. Egyértelműen kell jelezni, ki viseli a megfelelő ügykiosztásért a végső felelősséget. A nemzeti jog esetenként rendelkezik arról, hogy a bíróságok elnökei jogosultak kijelölni az egyes eljáró bírákat. Ebben a jogkörben azonban van tere a mérlegelésnek, amellyel az elnök visszaélhet, például nyomást gyakorolhat a bírókra azzal, hogy túlterheli őket ügyekkel, vagy éppen csak jelentéktelen ügyeket rendel hozzájuk. Arról is gondoskodhat, hogy egyes politikailag érzékeny ügyek bizonyos bírókhoz kerüljenek, vagy bizonyos bírókhoz ne kerüljenek. Ezzel rendkívül hatékonyan lehet befolyásolni a folyamat végeredményét.⁴

Vizsgálni szükséges, hogy a magyar eljárási törvények és bírósági szervezeti törvény megfelelően biztosítja-e a törvényes bíróhoz való jogot az egyes eljárások során. Alapvető problematika a magyar szabályozással kapcsolatban, hogy széles körű nem automatikus bíró kijelölési jogot biztosít a bírósági vezetők részére.⁵ Még mindig általánosnak tekinthető az eljáró bíró kijelölésekor (szignálás), hogy a bírósági vezetők szubjektív alapú ügynevezett kézi szignálást alkalmaznak. Ilyen szignálási rendet alkalmaztak a bírósági szervezeti rendszeren belül a 80-as években is. Erre azért volt szükség ezidőben, hogy a bírósági vezető kontrollálni tudja, ki milyen ügyet kap. Így is ki tudták védeni azt, hogy egy kényes ügyet „megbízhatatlan” a szervezeti és párt érdekeket figyelembe nem vevő bíró kapjon. Az sem véletlen, hogy ezzel szemben a legtöbb nyugat-európai országban a mai napig is a teljesen automatikus a vezető szubjektív döntésétől független szignálási rendet alkalmazzák kivéve ezzel a törvényes bíróhoz való jog megsértését. Ehhez szorosan kapcsolódva a magyar bírósági szignálási szisztéma problémáját jelenti az is, hogy a bíróság működését érintő fontos okból igazgatási úton (vezetői egyszemélyi döntése alapján), bármikor eltérhetnek az éves ügyelosztási tervtől vagy a szignálási rendtől⁶ ami miatt a kézi szignálás teljesen önkényessé válhat.

A fentiek mellett a törvényes bíróhoz való jog érvényre jutását hátrányosan érintheti az is, hogy bármikor nyilvános indokolás nélkül átszignálhatnak ügyeket egyik bíróról a másik bíróra. A bírósági vezetőknek az ügyfél részére semmilyen indokolási kötelezettsége nincs a tekintetben, hogy milyen okból, és milyen szervezeti érdek alapján kerül átszignálásra az ügy. **Az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlata szerint a parttalan és formális indokok alapján fogatosított átszignálások alapjaiban sértik a törvényes bíróhoz való jogot.** „Az Alkotmánybíróság a [REDACTED] P a.s. kontra Szlovákia ügyben is iránymutatónak tartotta azokat a téziseket, amelyeket a Bíróság ugyan nem büntető ügyben, de „egy, a bírósági munkateher enyhítése címén végrehajtott átszignálással összefüggő ügyben mondott ki, jelesül, hogy »a bírói függetlenségnek és a jogbiztonságnak a jogállamiság szempontjából betöltött kiemelkedő jelentősége azt igényli, hogy rendkívül világosak legyenek azok a szabályok,

⁴ [REDACTED] kontra MAGYARORSZÁG ÜGY (57774/13. sz. kérelem) ÍTÉLET STRASBURG, 2016. január 12., 8. oldal

⁵ Lásd: 14/2002. (VIII.1) IM rendelet 30-31. § BÜSZ. (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

⁶ Lásd: Bszi. 11. § (2) bekezdés és BÜSZ 32. §. (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

amelyeket egy adott ügyben kell alkalmazni, világos biztosítékok legyenek az objektivitás és az átláthatóság végett és mindenekelőtt annak érdekében, hogy az önkényességnek a látszatát is elkerüljék az ügyek bírókra való kiszignálásában.« Ezzel összefüggésben »mivel a munkateher megosztására vonatkozó eljárási szabályok sem kimerítőek nem voltak, és jelentős mozgásszabadságot biztosítottak az adott bíróság elnökének«, a szlovák kormány nem tudta meggyőzően bizonyítani, hogy az »átszignálás objektív alapokon nyugodott-e és az átszignálásban megvalósult igazgatási mérlegelés átlátható paraméterekre mutatott-e«⁷

██████████ az MTA tiszteleti tagja is rámutat A „törvényes bíró” és kijelölése a konkrét ügyben című tanulmányában arra hogy, eszmetörténetileg a törvényes bíróhoz való jognak a jogállami igazságszolgáltatás ismérveként felfogott elve a liberalizmusnak az abszolutizmus kormányzati „igazságszolgáltatásával” folytatott vitájából származik. Éppen ezért nem meglepő, hogy ennek az alapelvnek a hatókörét eredetileg csupán az igazságszolgáltatás védelmére szánták a végrehajtó hatalom szakszerűtlen beavatkozásaival szemben. Ez az egyirányú szemlélet azonban nem maradt meg, mivel később, a Weimari Alkotmányban garantálásával a törvényes bíróhoz való jog elvének a törvényhozó hatalommal szemben is köthetőséget tulajdonítottak: Eszerint a törvényhozónak a Megfelelő szabályok megalkotásával biztosítani kell, hogy minden egyes ügyre előre meghatározott legyen, melyik bíróság melyik ítélőtanácsa és melyik bírója fog abban ítéletet hozni. A törvényes bíróhoz való jog alapelve azonban magán az igazságszolgáltatáson belül és ellenében is kezdte kifejteni hatását: Miután alapjogként vagy legalábbis alapjoghoz közelálló jogként értelmezték, az egyén abból adódó szubjektív joga mindenfajta közhatalom aktusai ellen és ezáltal a bírói intézkedéssel történő korlátozások ellen is védelmet kell, hogy biztosítson. A címzetteknek ezzel a kibővítésével párhuzamosan a törvényes bíróhoz való jog alapelvéből adódó köthetőség tartalmi elemeinek további kibontása is megkezdődött. A Szövetségi Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint a törvényes bíró garanciája ugyanis nem csupán annak formális biztosítására korlátozódik, hogy az egyes ügyekben a bíró illetékessége absztrakt-általános törvényi előírásból adódjon; hanem ez az alapelv felöleli az alaptörvény bíróképéből adódó bírói tevékenység olyan materiális minősítési ismérveit is, mint amilyen a bíró függetlensége és pártatlansága (GG. 97. Art.)⁸

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

1.) A fenti elveket jelen ügyre vetítve megállapítható, hogy a Szegedi Ítélőtábla a Bf.II.653/2019/34. számú, valamint a Gyulai Törvényszék a 14.B.324/2017/113. számú ítéletei a törvényes bíróhoz való jog követelményének nem feleltek meg. A Be. 608. § (1) bekezdése a.) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszi) 8. § (1) bekezdése alapján senki sem vonható el törvényes bírójától. A 8. § (2) bekezdés alapján a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

A bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 114. § (1) bekezdése szerint a Bszi. 9. § (1) bekezdése alapján a bíróság elnöke minden év december 10. napjáig a következő tárgyévre vonatkozóan ügyelosztási rendet határoz meg. Az ügyelosztási rendnek tartalmaznia kell, hogy a bírák, a bírósági titkárok, bírósági ügyintézők

⁷ ██████████ a.s. kontra Szlovákia, 2010. október 5. 66. §, 67-68. § és 70. §). (36/2013 (XII.5.) AB határozat, (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

⁸ Sonderdrucke aus der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Originalbeitrag erschienen in: Magyar jog 42 (1995), S. 286.

mely ügyekben járhatnak el (ügybeosztás), és hogy az ügyek kiosztására milyen szabályok szem előtt tartásával kerül sor (ügykiosztás).

A fenti garanciális szabályok biztosítják, hogy az ügyek elosztása és tárgyalása előre meghatározott elvek mentén, kiszámíthatóan és átláthatóan történjen, abban szubjektív döntések ne játszanak szerepet.

Tekintettel arra, hogy az eljáró bíró nem az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölhető bíróként járt el, eljárása sértette a Bszi. 8. § (1) bekezdését és elvonta a terheltet a törvényes bírjától.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés a.) pontjába ütközően a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, ezért a bíróság határozatának meghozatalára a hivatkozott eljárási szabálysértéssel került sor.

A törvényes bíró megítélésekor nem elegendő az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó rendelkezéseit figyelembe venni. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényben (továbbiakban Bszi.) szerepel a szolgálati beosztás szisztémája, amelynek az eljárási törvények rendelkezései mellett ugyanolyan hangsúlyt kell kapnia egy konkrét ügyben a törvényes bíró meghatározásakor. A Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírjától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre meghatározott ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. **A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.**

Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében az előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekéből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával, objektív alapokon történhet. A törvényes bírótól való elvonás tilalma – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgáltatási beosztás szisztémája és emellett ugyanilyen súllyal jönnek számításba az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. (36/2016. (XII. 05.) AB határozat indokolás [32] és [33], 21/2014. (VII. 15.) AB határozat indokolás [75] és 3375/2017. (XII. 22.) AB határozat indokolás [40].)

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiból egyértelműen levezethetően a törvényes bíróhoz való jog fogalmi eleme az ügyelosztási rend, amely biztosítja az objektivitást és a személytelenséget.

A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az ügyben az I. fokú eljárásban eljáró ██████████ ██████████ az ügy kiosztásakor hatályos ügyelosztási rend alapján nem felelt meg a törvényes bíró követelményeinek, amelynek következtében a Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja alapján megállapíthatóan olyan súlyú eljárási szabálysértés valósult meg az ügyben, amely egyben alapjogsérelmet is jelent.

A Szegedi Ítéltábla ítéletének indokolása szerint nem sérült a törvényes bíróhoz való jog az I. fokú eljárásban. Az Ítéltábla ezzel összefüggő indokolása elfogadhatatlan. Az indítványozók védőjének korábbiakban említett indítványára a Gyulai Törvényszék elnöke válaszában a Bszi. 11. § (2) bekezdése alapján utalt az Ügyelosztási rendnek az Ügyelosztási rendtől való eltérés körében írott általános szabályaira, azonban semmilyen konkrét indokot nem jelölt meg az eltérés alátámasztására. Ehhez képest a jogerős ítéletben az Ítéltábla az egyenletes munkateher biztosítására hivatkozik az eltérés indokaként anélkül, hogy erre vonatkozóan bármilyen konkrét adat vagy információ állt volna rendelkezésre, amely ezt a hivatkozást hitelt érdemlően igazolta volna.

A korábban kifejtettek értelmében az előzetes Ügyelosztási rendtől való eltérésre csak kivételes, igazolható és indokolt esetben van lehetőség, konkrét tényekkel alátámasztottan, amelyben ez nem így történik, hanem csupán formálisan hivatkoznak az egyes eltérési lehetőségekre, akkor az előzetes Ügyelosztási rend nem tölti be garanciális rendeltetését és nem biztosítja a törvényes bíróhoz való jogot az automatikus ügyelosztás mellett, hanem utat nyit az önkényes és szubjektív döntésen alapuló bíró kijelölésnek.

Ugyanígy elfogadhatatlan az az eljárás, hogy a törvényszék elnöke a törvényes bíróhoz való jogot sérelmező védői indítvány kézhezvételét követően néhány nappal nem a bíró személyét változtatja meg, hanem a bíró személyéhez igazítva módosítja az előzetes Ügyelosztási rendet. Ez az eljárás szintén megkérdőjelezi az előzetes Ügyelosztási rend garanciális szerepét, hiszen annak tetszőleges módosítása, akár egy konkrét ügyhöz igazítás érdekében formálissá teszi a törvényes bíróhoz való jog érvényesülését.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az indítványozók kezdeményezték a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet – 2 darab)

Mellékelten csatoljuk a teljes bizonyító erejű ügyvédi meghatalmazást, amely az Alkotmánybíróság Ügyrendje értelmében kifejezetten az Alkotmánybíróság előtti eljárásban való képviseletre jogosít.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet – 2 darab)

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az indítványozók kijelentették, hogy a jelen alkotmánybírósági ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához **nem járulnak hozzá.**

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek – 12 darab)

Gyulai Törvényszék 14.B.324/2017/113. számú ítélete
Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú végzése
2018. február 6. napján kelt védői indítvány
Gyulai Törvényszék elnökének 2018. március 28. napján kelt válasza
a védő Gyulai Törvényszék elnökének 2018. április 5. napján írott levele
a Gyulai Törvényszék 2017. évi Ügyelosztási rendje
a Gyulai Törvényszék 2018. évi Ügyelosztási rendje 2018. február 10-ig
a Gyulai Törvényszék 2018. évi Ügyelosztási rendje 2018. február 10-től

Kelt: napján.

